

OKUL TAHRİPÇİLİĞİNE İLİŞKİN KURAMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

Soner DOĞAN*

Özet

Tahripçilik özünde yıkım, bozgunculuk ve şiddet içeren bir kavramdır. Etkileri ve sonuçları itibarı ile en zararlı tahripçilik türü olan okul tahripçiliği sosyal, psikolojik, maddi ve yasal boyutlarıyla tüm eğitim sisteminde hissedilmektedir. Tahripçilik sonucu ortaya çıkan maddi kayıplar nedeniyle eğitim- öğretim süreçlerinin sağlıklı işleyişi bozulmakta buna bağlı olarak tüm okul paydaşlarının motivasyonu ve verimliliği azalmaktadır. Tüm olumsuzluklarına rağmen okul tahripçiliği ülkemizde ciddi bir sorun olarak algılanmamaktadır. Ülkemizde, sınırlı sayıda yapılan araştırmalarla, yeterince ilgi gösterilmeyen okul tahripçiliği ile mücadele konusunda eğitim kurumlarının bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, okul tahripçiliğinin nedenleri, türleri, zararları ve mücadele yöntemleri üzerinde durularak eğitim sistemi içerisinde bulunan tüm paydaşların tahripçilik konusundaki farkındalık düzeylerinin artırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tahripçilik, Okul Tahripçiliği, Şiddet

A THEORETICAL ANALYSIS OF SCHOOL VANDALISM

Abstract

Vandalism is a concept that contains destruction, defeatism and violent. The school vandalism which is the most harmful type of vandalism in the case of its effects and results is felt in whole education system with its social, psychological, financial and legal aspects. As a result of financial losses resulting from vandalism the healthy functioning of educational processes deteriorates and depending on this the productivity and the motivation of all school stakeholders decrease. Despite of all the drawbacks of school vandalism is not perceived as a serious problem in our country. It is required to inform educational institutions about the struggle against school vandalism that is not given enough interest because of a limited number of research in our country. In this study, it is aimed to increase the level of awareness about vandalism of all stakeholders in our educational system by emphasising on causes, types, hazards and control methods of the school vandalism.

Key Words: Vandalism, School Vandalism, Violence

GİRİŞ

Geçmiş tarihin ilk dönemlerine kadar uzanan Vandalizm (tahripçilik) kavramı, kasıtlı ya da kötü niyetli olarak, resmi kurumlarda dahil olmak üzere şehre ait tüm fiziksel unsurların bozulması, kırılması, kazılması gibi şiddet içerikli eylemlere maruz kalmasıyla ortaya çıkan kundaklama, camların kırılması, duvarlara sıralara resim yapılması gibi pek çok olayı içine alan, içeriğinde yıkım olan isyankar bir davranış biçimi olarak tarif edilebilir (Ulusal Gençlik Ağı [NYN], 1998; Sampson ve Raudenbush, 1999; Marvin, McCann, Connolly, Temkin, ve Henning, 1976; Ceccato ve Haining, 2005; Tinto, Paolillo ve Culten, 1978)

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Özkent Akbilek İ.Ö.O., snr312@gmail.com

Belediyelerin, okulların, vakıfların ve burada adı söylenemeyen birçok kurumun önünde ciddi bir sorun olarak durmakta olan tahripçilik Öğülmüş'e (2000) göre araştırmacılar tarafından yeterince ilgi gösterilmeyen bir sorundur. Konuyla ilgili olarak Türkiye'de, Yavuzer (1998), Özçağın (2001) ve Oruç (2008) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmaları Öğülmüş'ü doğrular niteliktedir. Yavuzer, çalışmasında "taktik/ideolojik tahripçiliği" öğretmen algılarına göre; Özçağın, çalışmasında "algılanan adalet düzeyine göre tahripçiliği" öğrenci algılarına göre; Oruç çalışmasında öğretmen, yönetici ve öğrencilerin tahripçilik algılarını çalışma konusu yapmıştır. Ayrıca "tahripçilik" kavramı, ilk kez 1993 yılında Öğülmüş tarafından yayımlanan makalede "vandalizm" yerine kullanılarak Türkçeye uyarlanmıştır.

Literatürde 1960'lı yıllardan bu yana yer alan ve üzerinde sayısız araştırma yapılan tahripçilik eylemi Türkiye'de ciddi bir sorun olarak algılanmamaktadır. Bu nedenle tahripçilik, okulları hem maddi yönden hem de eğitim-öğretim süreçleri bakımından hızla yıpratmaya devam etmektedir. Bu yıpranma sürecine yönelik etkili önlemler alınmadığı zaman diğer şiddet olaylarını da tetikleyen (Cuorsen, 1976), tahripçiliğin en olumsuz etkisi, tahripçilik sonucu ortaya çıkan maddi kayıplar olmayabilir. Okulda yoğun çalışmalar sonucu oluşturulan eğitim ve öğretim programları, okul malzemelerinin tahrip edilmesiyle sekteye uğramakta, okul asıl amacından uzaklaşmakta ve yoğun bir emek kaybı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla öğrenciler iyi bir öğrenme ortamından mahrum kalmaktadırlar. Bu nedenle, eğitim sistemi içerisinde yer alan en önemli sorunlardan birisi olan okul tahripçiliği ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi gerekmektedir. Okul tahripçiliğine ilişkin kuramsal bir çözümlemenin yapıldığı bu çalışmada, okul tahripçiliğinin nedenleri, türleri, zararları ve mücadele yöntemleri üzerinde durularak eğitim sistemi içerisinde bulunan tüm paydaşların tahripçilik konusundaki farkındalık düzeylerinin artırılması amaçlanmaktadır.

1. OKUL TAHRİPÇİLİĞİ

Tahripçilik kavramının aslı Roma İmparatorluğunu yıkan barbar Vandal Kavminin yapmış olduğu acımasız yıkımdan gelmektedir. Teknik olarak okul tahripçiliğinin ilk ortaya çıkışı ise, yağmacı zihniyetli insanların gözünü okullara dikmesiyle başlamıştır. Gerçek Vandal kavmi tarih sayfaları arasında kaybolmuş olmasına rağmen, günümüzde yaşanan ve giderek artan tahripçilik davranışları eğitimcilerin "acaba Vandallar geri mi dönüyor?" sorusunu sormalarına neden olmuştur (Coursen, 1977). Günümüzde okullarda yaşanan tahripçilik gibi şiddet içerikli olayların ulusal bir kriz yaşanmasına neden olması "Vandalların" geri döndüğünün en önemli işaretidir (Bamburger, 1999; Deaver, 1976). Bu nedenle tahripçilerin varlığı kaçınılmaz bir gerçek olarak okulların gündemindeki yerini almıştır. Pek çok okul, tahripçiliği okulda yaşanan şiddet olaylarının bir parçası olarak görmektedir. Bazı okullar tahripçiliği güvenlik güçlerinin sorunu olarak görürken bazıları da tahripçiliği eğitim boyutunda düşünmektedirler (Joel ve Finn, 1996). Okullar tarafından farklı bakış açılarıyla değerlendirilen bu sorunun daha iyi anlaşılabilmesi için okullarda yaşanan tahripçilik olaylarının geçmişinin çok iyi tahlil edilmesi gerekmektedir.

Kamuya ait okullarda yaşanan şiddet ve tahripçilik olaylarının etkileri 1960'lı yıllarda ulusal boyutta hissedilmeye başlanmıştır. 1980'li yıllara kadar ABD'nin her bölgesinde dalga dalga yayılan şiddet olayları

günümüzde kriz seviyesine ulaşmıştır (Etheridge, 1990). Gençlerde görülen suç oranlarını araştıran senato alt komisyonunun şehir merkezlerinde bulunan 110 okulda yaptıkları araştırma sonucunu ortaya koyan 1970 tarihli rapora göre, 1964-1968 yılları arasında okullarda yaşanan tahripçilik eylemlerinde artış yaşanmıştır. 1964 yılında okullarda 186 tahripçilik eylemi yaşanırken bu sayı 1968 yılında 250 ye çıkmıştır. Yani 4 yıllık süre zarfında tahripçilik eylemlerinde % 35 artış yaşanmıştır (Marvin ve diğ., 1976). 1975'in Nisan ayında ABD Ulusal Gençlik Araştırma Merkezi Alt Komisyonu tarafından 757 okul bölgesinde (ülkede ki okulların yaklaşık yarısı) yapılan araştırma sonucu "Okullarda Şiddet ve Tahripçilik" adı altında bir rapor hazırlanmıştır. Alt Komite bu raporla birlikte konunun doğasını, detaylarını ve ciddiyetini keşfetmiş ve bu sorunların önlenmesine yönelik stratejiler geliştirmeye başlamıştır. Eğitim çevrelerinde büyük ilgi görmüş olan bu rapor şiddet ve tahripçilik eylemlerinin Amerikan Eğitim Sistemi içerisinde ciddi bir sorun olarak görülmeye başlanmasına neden olmuştur (Zeisel, 1976). Bu konuda öğrencilerin eğitilmesine yönelik çeşitli uygulamaların başlatılması sağlanmıştır (Rubel, 1979). 1987 yılında okulların içinde ya da civarında 465.000 şiddet olayı yaşanmıştır. Bunlardan 75.900 tanesi ağır saldırılar olup, % 67'si hasarla sonuçlanmıştır. 36.800 hırsızlık olayı yaşanmış ve bunlardan 22.610 tanesi zararlı sonuçlanmıştır. 350.000 tane basit şiddet olayı yaşanmış ve bu olaylarında % 31'i zararlı sonuçlanmıştır (Etheridge, 1990). Tahripçilik olaylarında yaşanan artışlar, "tahripçilik hangi özelliklere sahip olan okullarda daha çok yaşanmaktadır?" sorusunu akla getirmektedir. Çocuk Suçluluğunu Önleme ve Uygulama Merkezi'ne (CJDPS, 1979) göre daha çok tahripçiliğe maruz kalan okulların ortak özellikleri:

1-Yönetimle, personel arasında ki iletişim zayıftır. Yönetici okulla ilgili kararları tek yönlü olarak kendisi alırsa tahripçilikte artışlar yaşanacaktır.

2-Öğretmenler, öğrenciler üzerinde baskı yoluyla otorite kurarlar. Öğrenciler ise bu tip davranışlara doğal olarak tepkisel yaklaşır.

3-Öğretmenler ve öğrenciler arasındaki sınırlı iletişim öğrencilerin okula olan bağlılığını azaltır. Bu durum ise okulda yaşanan tahripçilik olaylarının artmasına neden olur.

4-Okul ikliminin aşırı rekabetçi olması ve öğrencilerin liderlik pozisyonları için gereğinden fazla mücadele girmesi tahripçiliği tetikler.

5- Öğrenciler, öğretmenlerin kendi haklarındaki düşüncelerine değer vermiyorsa tahripçilikte artma eğilimi olacaktır.

6-Öğrenciler üzerinde not bir baskı aracı olarak kullanılırsa tahripçilik artacaktır.

7-Tahripçilik davranışı gösteren aileler, diğer ailelere nazaran okulla daha az ilgilidir ve okula daha az destek verirler.

8-Okul çevresinde yoğun bir yerleşim varsa ve öğrencilerin evleri okula yakınsa tahripçilikte fazla olacaktır.

9-Okul ne kadar büyükse yaşanan tahripçilikte o kadar fazla olacaktır. Okul büyüklüğü ve tahripçilik arasındaki bu ilişki okulların şehir merkezinde, kenar mahallelerde ve kırsal almalarda olup olmamasına bağlı olarak değişmemektedir.

10-Okul kurallarının uygulanmasında öğretmen ve yöneticilerde tutarsızlık, isteksizlik varsa, kurallar iyi bir şekilde tanıtanıp öğrencilere benimsetilmemişse, sınıf kontrolü ve denetimi zayıfsa tahripçilik daha çok ortaya çıkacaktır.

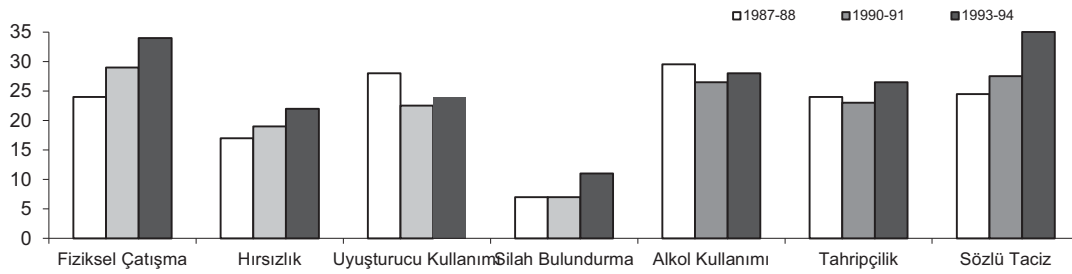
Tahripçiliğe daha çok maruz kalan okulların ortak özelliklerinin saptanması da dahil olmak üzere tahripçilik konusunda günümüze gelene kadar pek çok araştırma yapılarak okul tahripçiliğinin farklı bakış açıları içerisinde ele alınması sağlanmıştır. Stefanko'nun (1988) aktardığına göre tahripçiliği konu edinen araştırmacıları üç grupta sınıflandırmak mümkündür. Buna göre: Birinci grup araştırmacılar, sosyal serbestliği de içine alan sosyal değişimlere bağlı olarak tahripçilik olaylarında yaşanan artışı (Kazalunas, 1979); otoriteye karşı yaygınlaşan antipatiyi (Tygart, 1980); okulun kendilerini kurtaracak yeterliliğe sahip olmadığını düşünen umutsuz öğrencileri (Doyle, 1978; Rubel, 1999) tahripçilik davranışı içerisinde değerlendirmişlerdir. Bu araştırmacılara göre tahripçiliğin varlığı ciddi bir sorundur ve tahripçilik artmaya devam edecektir. İkinci grup araştırmacılar "okul davranışları" üzerine odaklanmışlardır. Öğretmenler tarafından reddedilen davranışlar sonucu akademik ortamda oluşan gerginlikler (Feldhauen, 1979; Majoribans, 1980; Seroe ve Solomon, 1979); öğretmenlerin, öğrencilerin yaşına uygun olmayan derecede sertlik göstermesi ve cezaların yanlış kullanılması (Janni ve Reusslanni, 1980; Mayer ve Rutterworth, 1979), ikinci grup araştırmacılar tarafından tahripçiliğin ana başlıkları olarak görülmüştür. Bu araştırmacılara göre tahripçiliğin azalması, okulda sergilenen davranışlarla ilişkili olarak gerçekleşecektir. Üçüncü grup araştırmacı yöneticilerin davranışlarını ve tutumlarını merkeze almıştır. Yöneticilerin, okul iklimi oluşturan en önemli faktör olması (Gallesich, 1973; Revnolds, 1977; Serow ve Solomon, 1999); sadece çalışan liderlerin başarılı, mükemmel ve işbirlikçi bir okul iklimi oluşturabilmeleri (Feters ve Waterman, 1982); Wells (1976) okullarda tahripçiliğin azalmasının yöneticilerin yetenekli ve tutarlı olmalarına bağlı olduğu gerçeği; Tye (1970), yeni yöneticilerin değişimin öncüleri olduğu; Heicveber (1975), yeni yöneticilerin tüm okula model olduğu; onların öğretmen davranışlarını değiştirdiği (Montegar ve diğ., 1977; Wiles ve Lovell, 1975) gibi temel başlıklar üçüncü grup araştırmacıların tahripçiliğe olan bakış açılarını yansıtmaktadır. Üçüncü grup araştırmacılara göre tahripçiliğin azalması ancak yöneticilerin davranışlarında, tutumlarında yaşanan değişimlerle ya da yöneticiliğin kendisinde yaşanacak değişimlerle sağlanabilecektir.

Marvin ve diğ., (1976) okullarda yaşanan şiddet olayları konusunda yaptıkları konferans çalışmalarında öğretmen, öğrenci ve yöneticilerden oluşan 102 kişilik gruptan okullarda karşılaştıkları şiddet olayları hakkında bilgi almışlardır. Bu çalışmanın sonucuna göre tahripçilik okullarda en sık rastlanan şiddet eylemidir. Bu durum yapılan değişik istatistiklere de yansımıştır. Bazı istatistik sonuçlarına yer vermek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır:

New Jersey Eğitim Departmanı (NJDE) tarafından 2005 yılında yapılan "New Jersey Devlet Okullarında Şiddet, Tahripçilik ve Diğer Suç Teşkil Eden Davranışlar" konulu araştırma sonuçları günümüzde tahripçiliğin geldiği noktanın daha iyi anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Araştırma verileri, elektronik şiddet ve tahripçilik rapor sistemi (EVVRS) aracılığı ile toplanmıştır. Buna göre (NJDE, 2005), New Jersey devlet okullarında 2002-2003 yılları arasında toplam 22.464, 2003-2004 yılları arasında toplam 20.523 olay yaşandığı görülmektedir. Tahripçilik, şiddet olaylarından sonra ikinci sırada yer almaktadır. Buna göre, 2002-2003 yılları arasın da yaşanan 4254 tahripçilik olayının yaşanan toplam olayların içindeki payı (% 18,9)'dur. 2003-2004 yılları arasında yaşanan 3866 tahripçilik olayının yaşanan toplam olayların içindeki payı (% 18,8)'dir. Yaşanan olayların miktarında azalma olmasına rağmen tahripçilik davranışının toplam olay sayısı içindeki payı değişmemiştir. Okullarda yaşanan ve suç kapsamına giren olaylar içerisinde tahripçiliğin sayısal olarak ikinci sırada yer alıyor

olması tahripçiliğin okullar için büyük bir tehdit oluşturduğunun en büyük kanıtıdır. Dolayısıyla okul tahripçiliğine karşı etkin şekilde mücadele verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Tahripçilik, öğretmenler tarafından okulda en ciddi sorunlardan biri olarak görülmektedir. Tahripçiliğin önlenmesinde ilköğretim okulları ve liselerde farklı programlar oluşturulmalıdır. Bu sorun okul düzeyinde değerlendirildiğinde, hazırlanan programların okulun bulunduğu çevrenin özelliklerine uygun şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin güvenliğinin sağlanması için bir takım önlemler alınması okul atmosferinin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi açısından faydalı olacaktır. Bunun nedeni ise okulda yaşanan şiddet olayları denilince genel olarak öğrenci merkezli düşünülüyor olmasından kaynaklanmaktadır. Fakat bu ciddi sorunlar sadece öğrencileri değil okulda bulunan tüm eğitimcileri olumsuz yönde etkilemektedir (Shein, 1997).

Şekil-1: Okullarda Yaşanan Şiddet Olayları İle İlgili Öğretmen Algıları. Kaynak: National Center For Education. U.S Department Of Education (Akt: Shein, 1997).

Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Departmanı tarafından yapılan araştırmada 1987-88, 1990-91, 1993-94 dönemlerinde okullarda yaşanan, öğrenciler arasında fiziksel çatışma, hırsızlık, öğrencilerde uyuşturucu kullanımı, öğrencilerde silah bulundurma, öğrencilerde alkol kullanımı, tahripçilik ve öğretmenlere sözlü tacizde bulunma davranışları öğretmenler tarafından ciddiyet düzeylerine göre değerlendirilmiştir. Öğretmenler tarafından yapılan bu değerlendirmelerde: öğretmenler okullarda yaşanan tahripçilik olaylarını ciddi bir sorun olarak görmektedirler; tahripçilik 1990-91 döneminde azalmasına rağmen 1993-94 döneminde artış göstermiştir; Bu üç farklı dönem içerisinde değerlendirildiğinde, yaşanan tahripçilik olaylarında öğretmen algılarına göre artış olduğu söylenebilir; Tahripçilik diğer şiddet olayları arasında değerlendirildiğinde, tahripçiliğin öğrenciler arasında fiziksel çatışma, öğrencilerde uyuşturucu kullanımı, öğrencilerde alkol kullanımı ve öğretmenlere sözlü tacizde bulunma davranışlarıyla birlikte öğretmenler tarafından çok ciddi bir sorun olarak algılandığı söylenebilir (Shein, 1997). Bir başka araştırmada ise Austin, Furlong ve Morrison (2002) California eğitim bölgesinde 7, 9 ve 11. sınıfların katılımıyla okullarda yaşanan şiddet olaylarıyla ilgili bir araştırma yapmışlardır. Öğrencilerden elde edilen verilerle okullarda görülen tahripçilik olaylarının oranlarını gösteren grafikler hazırlanmıştır. Buna göre, 7. Sınıfların % 16,3'ü, 9. Sınıfların % 16,2'si ve 11. Sınıfların %14,1'i bir ya da birkaç kez tahripçilik olayına tanıklık etmişlerdir. 7 ve 9. Sınıflarda oranlar hemen hemen aynı iken 11. sınıflarda bu oranın düştüğü gözlenmektedir. Bu sınıfların aynı yerleşke içerisinde oldukları düşünüldüğünde tahripçilik olaylarına tanıklık eden öğrencilerin toplam yüzdesi % 46,6 olacaktır. Bu son derece ciddi bir rakam olup

tahripçiliğin okulun eğitim ve öğretim iklimini tehdit eder duruma geldiğini göstermesi açısından çarpıcı bir örnektir.

1.1. Okul Tahripçiliğinin Nedenleri

Şiddet ve tahripçilik olaylarının kişilere, zamana ve yere göre değişen çok çeşitli nedenleri vardır (Marvin ve diğ., 1976). Tahripçilik, antisosyal bir davranış biçimi olması nedeniyle okulların en önemli sorunlarından birisi durumundadır (Mayer ve Ybarra, 2000). Tahripçilik genellikle yoksul semtlerden gelen gençlerden oluşan gruplar tarafından kendi evlerine yakın ve nüfus yoğunluğu olan bölgelerde yapılmaktadır. İsyankar davranışlar sergileyen bu tip gençler ve öğrenci grupları okulda “kartopu” etkisi yaratarak diğer öğrencileri de bu tip eylemlerin içerisine çekebilmektedirler (Tinto ve diğ., 1978). Tahripçilik bu özellikleriyle gençler arasında bir eğlence tarzı gibi de algılanabilmektedir. Tahripçilik aynı zamanda mahrumiyetten kaynaklanan hoşnutsuzluğun bir şekilde açığa çıkması olarakta görülebilir (Burton ve diğ., 1994; Akt: Ceccato ve Haining, 2005).

Tahripçilerin çoğunluğu gençtir. Edward’ın (1971) araştırmasına göre, çoğunluğu 12 ile 14 yaşları arasındadır. FBI’ın raporlarına göre okul tahripçiliği nedeniyle tutuklananların % 77’si 18 yaş altındadır. Tahripçilik davranışı gençler arasında alışılmadık bir durum değildir; Juillerat (1974), araştırma raporunda gençlerin % 31’inin bazen kötü niyetli olarak eşyalara zarar verdikleri ortaya konmuştur. Ellison’un (1973) araştırmasına göre tahripçiler (Akt: Cuorsen, 1976) grup halinde çalışırlar; 11-16 yaş arasında olup genellikle erkektir; suç kariyerlerine sahip değildir; diğer suçlara göre tahripçiliğe daha az tepki veren ebe beyinlere sahiptirler; tahrip ettikleri okulların yakınlarında otururlar; ciddi bir zihinsel rahatsızlığa sahip değildir; tahripçilik yaptıkları anlarda kendi karakterlerinin dışına çıkarlar; ebebeyinler ve çocuklar arasında uyumsuzlukların bulunduğu ailelerden gelirler. Second Step’e (1992) göre tahrip içerikli davranışlar gösterenlerde gözlenen ortak özellikler ise (Akt: Grady, 1996), akranlarına karşı agresif davranışlar; yetişkinlere ve arkadaşlarına karşı olumsuz ve meydan okuyucu davranışlar; çevresine karşı aceleci ve tedbirsiz davranışlar; seçilmiş davranışlara yüksek seviyede özen gösterme; düşük seviyede suçluluk duygusu; diğerlerine karşı benmerkezci yaklaşmak, kötü örnek oluşturmak, düşünmeden konuşmak, devam eden konuşmalarda ilgisiz şeyler söylemek, şeklinde sıralanmıştır. Bu sıralama dikkatli bir şekilde incelendiğinde ifade edilen tüm maddelerin ortak özelliğinin “antisosyal” davranışlar olduğu görülecektir.

Gerek yukarıda belirtilen çok sayıda risk faktörleri, gerekse okul/sınıf ikliminin tahripçilik gibi şiddet davranışları ile olan ilişkisine vurgu yapan araştırmacıların yaklaşımları, şiddet davranışının çok kompleks ve çok yönlü bir nitelik arz ettiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, şiddet davranışının temelinde her zaman tekil unsurların aranması, konunun bütüncül açıdan ortaya konulmasını olanaksız kılmaktadır. Genelde, şiddet davranışının çok sayıda etkenin etkileşim sürecinden kaynaklandığı bir gerçektir (Kızmaz, 2006).

Araştırmacılar tarafından tahripçiliğin kaynağına yönelik olarak oluşturulan teorilerden bazıları: fizikötesi teorisi (superego da eksiklik, bozulmalar), sosyal kültürel teori (Amerikan kültürünün tahripçiliğe yönelten doğası), aile teorisi (aile içi iletişimde, ilişkilerde yaşanan bozulmalar sonucu tahripçilik gibi istenmeyen davranışların ortaya çıkması). Kaynağı bu teorilere dayandırılan tahripçiliğin önlenmesinde en etkili yöntemler dört başlık altında

ifade edilmiştir: okul temelli koruma (küçük gruplara ayrılan öğrencilerle yapılan görüşmeler), kişisel telafi (kişilerin yol açtıkları zararları ödemelerinin sağlanması), aile terapisi (aile içi ilişkilerin dengelenmesi ve sağlamaştırılması), sosyal değişim (değişik ailelerin bir araya geldiği toplantıların yapılması) (Rubel, 1979). Literatür de tahripçiliğin nedenlerine ilişkin olarak, öğrencileri gereksiz çatışma ortamlarına sokan, öğrenci sayısına nazaran küçük olan ya da öğrencilerin izinsiz şekilde bir araya gelmelerine fırsat veren okul mimarisi; okul büyüklüğü ve öğrenci sayısı arasındaki dengesizlik; tahripçiliğin öğrenciler arasında kendisini gösterme, ön plana çıkarma yolu olarak görülmesi; okullarda yaşanan disiplin eksikliği ve tutarsız davranışlar; aile içi organizasyonlarının sağlıklı olması; öğrenciler arasında yaşanan çeteleşme faaliyetleri; kontrolsüz medya yayınları, başlıkları ön plana çıkmaktadır (Walker ve Walker, 2000; Marvin ve diğ., 1976; Bessant, 1993; Deaver, 1976; Mayer ve Ybarra, 2000; Mcpartland ve McDill 1975; Kızmaz, 2006; Altheide, 1978)

1.2. Okul Tahripçiliği Türleri

Tahripçilik davranışı farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle literatürde tahripçiliğin ortaya çıkış nedenlerine bağlı olarak oluşan tahripçilik türleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda, kavramların ifade ediliş şekillerinde küçük farklılıklar oluşsa da tahripçilik türleri konusunda üzerinde herkesin hem fikir olduğu ortak bir sınıflandırmaya ulaşılmıştır. Zeisel (1976), tahripçilik türleri ortaya çıkış şekillerine ve nedenlerine göre dört grupta sınıflandırmıştır:

NEDENİ	Ani olarak ortaya çıkan ve hızlı tedbir alınması gereken tahripçilik	Birikimli olarak ortaya çıkan ve belirli bir süreç içinde tedbir alınması gereken tahripçilik
BİLİNÇLİ YAPILAN	Kötü niyetli tahripçilik	Kötü niyet olmaksızın yapılan tahripçilik
BİLİNÇSİZ YAPILAN	Algılama hatasına bağlı tahripçilik	Gizli yapılan tahripçilik

Şekil-2: Ortaya Çıkış Nedenlerine Göre Tahripçilik. Kaynak: American Association Of School (Zeisel, 1976).

Şekilde görüldüğü üzere tahripçilik türlerinin ortaya çıkış nedenleri ve okulun fiziki unsurlarına zarar verme şekilleri birbirinden farklıdır. Zeisel (1976), şekilde verilen tahripçilik türlerini aşağıdaki gibi açıklamıştır:

1-Kötü Niyetli Tahripçilik: Okul yöneticisinden sert bir uyarı alan öğrenci intikam almak için okul yöneticisinin odasının camlarını kırar. Bilinçli bir şekilde yapılan bu eylem yöneticinin camlarının kırılmasına neden oluşu için hızlı bir şekilde konunun üzerine gidilmesi gerekir. Sosyal, eğitimsel ve yasal bir sorun olarak ortaya çıkan bunun gibi kötü niyetli davranışlarla öncelikli olarak ilgilenilmesi ve hızlı bir şekilde çözüm yollarının planlanması okul ikliminin sağlıklı bir şekilde devam ettirilebilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda odalar daha güçlü kilit sistemleriyle, pencereler değişik koruyucu malzemelerle tekrar dizayn edilebilir.

2-Algilama Hatasına Bağlı Tahripçilik: Basketbol sahası okul pencerelerine çok yakın olarak inşa edilir. Bir öğleden sonra basketbol oynayan çocuklar kazayla okulun camlarını kırarlar. Bu tahripçilik türünde kötü bir amaç olmasa bile okulu dışarıdaki kötü hava koşullarından ve dışarıdan gelebilecek zararlardan korumak için kırılan camların hızlı bir şekilde tamir edilmesi gerekmektedir. Bu davranış, camları tamir ettirmek zorunda olanlar tarafından tahripçilik olarak adlandırılır. Fakat gerçekte camlara istemeden, kazayla zarar verilmiştir ve bu olayın tekrarlanmaması için basketbol sahasının pencerelere daha uzak bir yere taşınması gerekmektedir.

3-Kötü Niyetli Olmayan Tahripçilik: Öğrenciler, okulda sokak hokeyi oynamak istiyor. Ancak duvarda kaleyi gösteren herhangi bir çizgi olmadığı için öğrenciler spreyle boyayla duvara kale çizerler. Öğrenciler, tahripçilik olarak adlandırılabilir bu davranışı bir ihtiyaçlarını giderebilmek için bilinçli olarak yapmışlardır. Öğrencilerin bu davranışı her ne kadar kötü niyet taşımasa da sonuçta duvarlarda tahribata neden olduğu için yanlış bir yöntemle yapıldığı açıktır. Bu durumun tekrar yaşanmaması için öğrencilerin bu tip isteklerini okul idaresine bildirmeleri ve yasal yollardan isteklerine kavuşmaları sağlanmalıdır.

4-Gizli Devam Eden Tahripçilik: Okul içinde bulunan patika yolların her iki tarafına ekilen bitkiler yola çok yakın mesafede ve kısa boylu olarak dizayn edilmişse bu yolu kullanan öğrenciler tarafından gerek sürtünme yoluyla gerekse kısa boylu bitkilerin yapraklarının koparılmasıyla tahripçilik davranışı ortaya çıkacaktır. Dökülen ya da koparılan yaprakların toplanması için görevliler çok daha fazla çalışmak zorunda kalacaklardır. Amaçlı ve sezdirmeden yapılan bu tahripçilik türüne karşı hızlı bir şekilde çözüm üretmek gerekir. Nadir olarak karşılaşılan bu tip sorunların maliyeti de düşüktür. Ancak bu durum devam ederse maliyette artmaya devam edecektir. Bu anlamda yetersiz dizayn edilmiş mekânlar her zaman tahripçiliğe uğrama eğilimi göstermektedir

Cuorsen'in sınıflandırmasına göre ise kötü niyetli olan ve kötü niyetli olmayan olmak üzere iki temel tahripçilik türü vardır. Her ikisi de kontrol edilebilir ancak kontrol biçimleri farklıdır. Literatürde çoğunlukla kötü niyetli tahripçilik üzerinde durulur. Kötü niyetli tahripçilik, oyunbaz, kindar ve yağmacı olarak üç kategoride ele alınır. Oyunbaz tahripçilikte kişiler planlı olmalarına rağmen mantıksız ve motivasyondan yoksun olarak hareket ederler. Yağmacıların en önemli motivasyonları, hırsızlar da olduğu gibi, kişisel kazançtır. Bu noktada okullarda yaşanan tahripçilik olaylarının sonucunda okullarda meydana gelen tahribat tahripçinin kazancına göre oldukça önemsiz bir miktar teşkil etmektedir. İçlerinde en yaygın olanı ise kindar tahripçilerdir. Bu kişiler okul ortamında yaşadıkları haksızlıkların öcünü almak için okul eşyalarını tahrip etme davranışına yönelirler. Her üç tahripçilik türünde de okullar büyük zararlara uğramaktadır (Cuorsen, 1976).

Cohen (1973), tahripçi eylemleri hem maddi hem de sosyal maliyetlerine göre sınıflandırmıştır. Tahripçi eylemlerin içerik ve amaçları açısından birbirlerinden farklı beş türü vardır. Bunlar (Akt: Öğülmüş, 1995): koleksiyon yapmak ya da para karşılığında eskicilere satmak amacıyla yapılan adi hırsızlık olaylarını ve yağmacılığı içeren ağgözlü tahripçilik; belli amaçlarla başvuru bilinen bir taktik olarak ortaya çıkan taktik/ideolojik tahripçilik; intikamını almak için başvuru tahripçilik türü olarak kinci tahripçilik; kötü niyet olmaksızın kazara ortaya çıkan tahripçilik türü olarak oyunsu tahripçilik; yapılan tahripçilikten dolayı haince bir zevk duyulması şeklinde ortaya çıkan ise kötü niyetli tahripçilik olarak sınıflandırılmıştır.

1.3. Okul Tahripçiliğinin Okullarda Meydana Getirdiği Sorunlar

Okul tahripçiliğinin okullarda meydana getirdiği sorunları iki boyutta ele almak mümkündür:

1.3.1. Okul Tahripçiliğinin Maliyeti

Günümüz tahripçileri 5. Yüzyıl tahripçileri kadar yağmacı olmasalar bile ortaya çıkan maliyet karşılaştırıldığında günümüz tahripçilerinin daha çok maddi zarara yol açtığı bir gerçektir. Okul tahripçileri, yasal olmayan yollardan ve kasıtlı olarak okulun fiziki unsurlarına zarar vermektedirler. Bazı büyük eğitim bölgelerinde kırılan camlara harcanan paralarla yeni bir okul bile yaptırılabilir. Her yıl okul servislerine verilen zarar 3 milyon doları bulurken, kundaklama sonucu oluşan zararlar tek başına tüm tahripçilik olaylarının maliyetinin % 40'ına eşittir (CJDPS, 1979).

Okul tahripçiliğinin maliyeti her geçen gün hızla artmaktadır (Cuorsen, 1976). 1972-1973 yılında ABD'de okul tahripçiliği sonucu meydana gelen olayların maliyeti 240 milyon dolar ve bunun öğrenci başına maliyeti ise 5.22 dolardır. Okul ürünleri hakkında haberler hazırlayan bir grup tarafından okul güvenliği ile ilgili olarak 1970 yılında yapılan ve 5000'den fazla öğrencinin katıldığı araştırma sonuçlarına göre okul tahripçiliği sonucu her okulda yıllık ortalama 55 bin dolar zarar meydana gelmektedir. Bu miktar 1973 yılında her okul için ortalama 63 bin dolara yükselmiştir (Daniel, 1975; Kenneth, 1973; Akt: Marvin ve diğ., 1976). 1973 yılı verilerine göre Chicago ve Los Angeles şehirlerinde bulunan okullarda yaşanan tahripçilik olaylarının maliyeti 17 milyon dolardır. Bu rakamın ülke genelinde düşünüldüğünde yüzlerce milyon dolara tekabül ettiği görülecektir (Zeisel, 1976). Fakat bu rakamlar tahripçiliğin gizli maliyetini tam olarak ortaya koyamamaktadır. Sigorta maliyetlerinin artması, güvenlik malzemelerinin her geçen gün pahalılaşması, okul duvarlarının birtakım engellerle güçlendirilmesi, zorla girişlere ve yangınlara karşı koruyan detektörler, özel ışıklandırma sistemleri, acil iletişimi sağlayan araçlar, tahripçiliği engelleyen pencereler ve camlar. Tahripçilikten korunmak için güvenlik malzemelerine verilen; tahripçilik sonucu oluşan zararların giderilmesi için harcanan her dolar maalesef eğitim faaliyetleri için harcanmamaktadır (CJDPS, 1979).

New Jersey Eğitim Departmanı (NJDE) tarafından 2005 yılında yapılan "New Jersey Devlet Okullarında Şiddet, Tahripçilik ve Diğer Suç Teşkil Eden Davranışlar" konulu araştırma sonuçları günümüzde tahripçiliğin maliyetinin geldiği noktanın daha iyi anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Araştırma verileri, elektronik şiddet ve tahripçilik rapor sistemi (EVVRS) aracılığı ile toplanmıştır. Buna göre (NJDE, 2005), yıllara göre tahripçilik olaylarında azalma yaşanmasına rağmen tahripçiliğin maliyetinde artışlar olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre 2003-2004 yılında yaşanan 1183 tahripçilik olayının maliyeti 632.621 dolar olarak saptanmıştır. Bu miktar 2002-2003 yılında yaşanan 1436 tahripçilik olayının maliyetinden % 3 daha fazladır. Bu durum, tahripçilik sonucu oluşan maliyetin meydana gelen tahripçilik davranışı sayısından çok meydana gelen tahripçilik davranışının niteliği ile ilgili olduğunu göstermesi açısından çarpıcı bir sonuçtur.

Tahripçiliğin maliyeti konusunda verilen rakamlara şüphe ile bakan çevreler olacaktır. Aslında tahripçilik olayları, bu tartışmaların ötesinde çok daha ciddi boyutlardadır. Kırılan camların değiştirilmesi ya da hırsızlık

sonucu oluşan zararın karşılanması sadece tahripçiliğin maddi boyutunu göstermektedir. Harcanan paralarla okullar da yaşanan tahripçiliğin etkileri giderilebilir hatta okullar çok daha iyi duruma getirilebilir. Ama tahripçiliğe bundan çok daha ciddi bir sorun olarak bakılmalı ve artan maliyetler sonucu oluşan bütçeler artık eğitimden güvenliğe doğru kaydırılmalıdır. Güvenliğe yapılan yatırım sayesinde okulun tüm fiziki unsurları bir anlamda sigortalanmış olacaktır. Yoksa vergi veren insanlar, tahripçilik sonucu oluşan maliyetin sürekli artması karşısında eğitimin gelişmesi amacıyla kullanılan bütçenin azalacağını düşünecek ve kaygılarını sert bir tepki olarak göstereceklerdir (Coursen, 1977).

1.3.2. Okul Tahripçiliğinin Eğitim- Öğretim Süreçlerine Verdiği Zararlar

Şiddet ve tahripçilik olayları eğitimi ve eğitimin yapıldığı ortamı tehdit etmektedir (Etheridge, 1990). Tahripçiliğin en olumsuz etkisi tahripçilik sonucu ortaya çıkan maddi kayıplar değildir. Okulda yoğun çalışmalar sonucu oluşturulan eğitim ve öğretim programları, okul malzemelerinin tahrip edilmesiyle sekteye uğramakta okul asıl amacından uzaklaşmakta ve yoğun bir emek kaybı ortaya çıkmaktadır (Cuorsen, 1976). Anlaşılabileceği üzere tahripçiliğin hem maddi hem de sosyal bir maliyeti vardır. Sosyal maliyetini belirli bir miktar olarak ifade etmek zor olsa da, öğretmen ve öğrencilerin okullarda her gün bu ciddi sorunla yüzleşmek zorunda olduğu bir gerçektir (Zeisel, 1976). Bu nedenle öğrencilerin, tahripçilik gibi yıkıcı davranışlar göstermesi öğretmenlerin morallerini bozmakta, motivasyonlarını düşürmekte ve onların buldukları ortamlardan soğumalarına neden olmaktadır (Vail, 2005). Tahripçilik sonucu oluşan bu zararların ve tahripçiliği önlemeye yönelik alınan tedbirlerin getirdiği maliyet bir yana, harcanan bu paraların eğitim süreçlerine ve müfredata aktarılamaması başlı başına başka bir yıkımdır (Deaver, 1976).

Okul tahripçiliğinin altında yatan en önemli gerçek bu eylemlerin karmaşaya neden olduğudur (Marvin ve diğ., 1976). Tahripçiliğin yol açtığı sosyal maliyet kendisini her yerde hissettirmektedir. 89 cente alınan spreyle duvarlara yazılan, ırkçılık, bölücülük ve şiddet içeren yazılar, resimler tüm toplumda huzursuzluklara neden olmaktadır. Okul duvarlarına ya da koridorlarına yazılan karmaşık taciz edici yazılar öğrencilerin morallerini bozmakta, öğrenciler arasında gruplaşmalara neden olmakta, okul yönetiminin otoritesini sarsmakta hatta okulun kapanmasına bile yol açmaktadır (CJDPS, 1979). Ayrıca bu tip davranışlar, doğrudan okulun düzenini tehdit ederek okul yönetiminin gücünü sorgulanır hale getirmektedirler (Tinto ve diğ., 1978).

Uzun ve yıpratıcı bir geçmişe sahip olan tahripçilik olayları üniversite yerleşim alanlarında da her geçen yıl artmaktadır. Bu durum, hem öğrenci davranışlarında hem de yerleşim alanlarında yozlaşmaya, bozulmaya (Krzyston, 1981), korku ve tedirginliğin hâkim olduğu bir ortamın oluşmasına neden olmaktadır (Morries, 1993). Özellikle üniversite kütüphanelerinde yaşanan tahripçilik olayları, üniversitelere değer katan en önemli unsurların başında gelen, içerisinde benzerleri olmayan pek çok değerli eseri barındıran kütüphanelere büyük zararlar vermektedir. Üniversite kütüphanelerinde yaşanan en önemli tahripçilik olayları ise hırsızlık ve kitaplara verilen zararlardır. Kütüphanelerde yaşanan tahripçilik olaylarının nedenleri olarak kullanıcıların bilinçsizliği ve çalışan personelin bu konularda yeterince eğitilmemiş olmaları gösterilmektedir. Bu bağlamda kütüphanelerde

tahripçiliği önlemek için çalışanların, kullanıcıların eğitilmesi ve kütüphanelere elektronik güvenlik sistemlerinin kurulması sağlanmalıdır (Lorenzen, 1996).

Okulların kuruluş amacı öğrencileri çok titiz çalışmalar sonucu oluşturulan müfredat programları doğrultusunda eğitim vermek ve onların akademik anlamda başarılı olmalarını sağlamaktır. Bir okulda çok verimli, kaliteli ve kullanıma hazır bir müfredat programı hazırlanmış olsa da okulun fiziki ortamına, özellikle sınıflara, verilen zararlar bu mükemmel müfredatın uygulanmasına izin vermediği gibi okuldaki güven ikliminin de bozulmasına neden olacaktır. Bunun sonucunda okulda oluşan güvenlik açığını gidermeye çalışan okullar değişik tedbirler almak zorunda kalacaklardır. Okulları, yüksek duvarlarla, aydınlatma lambalarıyla, koruma köpekleriyle, bekçilerle, her giriş noktasında kurulan kontrol noktalarıyla korumak mümkündür. Ancak böyle bir okulda eğitimin kalitesini korumak acaba mümkün olacak mıdır? Tahripçilik, bu sorunun cevabını arayan tüm okul paydaşlarını demoralize edecektir (Coursen, 1977).

1.4. Okul Tahripçiliğinin Önlenmesine Yönelik Yaklaşımlar

Eğitim kampanyaları aracılığıyla, tahripçiliğin zararları, toplumda yapmış olduğu tahribat ve neden suç teşkil ettiği hakkında gençlere ve diğerlerine bilgi sağlama konusunda yardımcı olunmaya çalışılmaktadır (NYN, 1998:253). Okulda yaşanan tahripçiliğin önlenmesinde, şiddete taviz vermeyecek bir okul ikliminin yapılandırılması bu konuda yapılan eğitim çalışmalarının özünü oluşturmaktadır (Grady, 1996). Okul ikliminin yapılandırılmasında kurallar ve düzenlemeler, merkezi ve yerel birimler tarafından desteklenerek şeffaf bir şekilde oluşturulmalı, etnik ve kültürel unsurlar arasında ayırım yapılmaksızın okul içinde yaygınlaştırılmalı ve böylece okul ikliminin tahripçilik gibi şiddet olaylarından arındırılması sağlanmalıdır (Fontenot, 1993). Bu önerilere rağmen bu tip davranışların altında yatan nedenler tam olarak açıklanamadığı için çözüm yolları da basit ve tekil değildir. Çözüme ulaşmak için özel durumların analiz edildiği, kabul gören yöntemlerin tercih edildiği ve değişimlerin tam olarak ifade edildiği problem çözme stratejileri kullanmak gerekmektedir (Marvin ve diğ., 1976). NJDE 'nin (2005), konuyla ilgili mücadele kapsamına giren çalışmaları başlıklar halinde aşağıda verilmiştir:

- 1-Güvenli ve alkolsüz bir okul ortamı sağlamaya yönelik programlar
- 2-Müfredatın içeriğinde kabul edilir standartlar oluşturma.
- 3-Müdahale ve danışma servisleri.
- 4-Öğrencilere pozitif disiplin kazandırmak için projeler tasarlama.
- 5-New Jersey merkezli karakter eğitiminin başlatılması.
- 6-Gençlik çetelerini önleme ve müdahale etme projeleri tasarlama.
- 7-Öğrenci destek servisleri planlama ve geliştirme projeleri tasarlama.
- 8-Alternatif eğitim seçenekleri üzerinde durma.
- 9-Akran değişimi projeleri.
- 10-Dışlanmış gençler için sosyal servisler oluşturma.
- 11-Uyuşturucuya karşı eğitim projeleri oluşturma.

Okullarda yaşanan tahripçilikle mücadele kapsamında Zeisel (1974), okul tasarımının tahripçiliği etkilediğini belirterek ortaya çıkan sorunların şekline göre farklı tasarımlarla çözümler üretilebileceğini (Akt:Cuorsen, 1976); Shore (1997), pozitif okul iklimi ile okulda yaşanan tahripçilik olayları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, Walker ve Walker (2000), pozitif okul iklimini sağlayan, öğrenci sayısı az olan ve güvenli okul ortamı sunan okullarda daha az çatışma, daha az zorbalık ve daha az tahripçilik davranışı görüldüğünü; Luiselli ve diğ. (2005), eğitim-öğretim yöntemlerinin geliştirilmesini, beklenen davranışların formüle edilmesini, pozitif davranışların güçlendirilmesini ve veri temelli bir izleme ve değerlendirme sisteminin oluşturulmasını içeren Bütün Okul Modeli'nin tahripçiliği önleyebileceğini; Riley ve diğ (1994), okul sonrası programlarının öğrencilere sağlıklı, güvenli ve olumlu bir çevre sunarak tahripçilik eylemlerinin azalmasını sağladığını (Akt:Huang, 2001); Furlong, Greif, Bates, Angela Whipple, ve Jimenez (2005), Etheridge (1990), Cuorsen, (1976) ve CJDPs (1979), her okulun kendine özgü bir güvenlik politikası geliştirerek bina güvenliğinin sağlanması gerektiğini; Henry ve Slater (2007), McPartlan ve McDill (1976), Sabo (1993), Stanwood ve Doolittle (2004), Fontenot (1993) ve NJDE (1992), öğrenci davranışlarında yaşanan olumlu değişimler okullarda yaşanan tahripçilik olaylarının azalmasında etkili olacağını; Haberman (1994), bütün eğitim girişimlerinin merkezinde yer alan öğretmenlerin okullarda yaşanan tahripçilik gibi şiddet olaylarının önlenmesinde de ilk başvurulması gereken kişiler olduğunu; Ochoa (2007), aile ile çocuk arasında kurulan pozitif ilişkilerin tahripçilik gibi okullarda gelişen şiddet olaylarının önlenmesinde koruyucu bir faktör olarak öne çıktığını; Stanwood ve Doolittle (2004) ve Julies (1994), öğrencilere dürüstlük, sorumluluk, okul eşyalarına ve kişilere karşı saygı duyma ve onları koruma, kendini disipline etme, yasalara ve kurallara neden uyması gerektiği bilincine ulaştırarak karakter eğitiminin güvenli bir okul ikliminin oluşturulmasında etkili rol oynadığını; Furlong, Bates, Sharkey, ve Smith (2004), okullarda yaşanan şiddet olaylarını ulusal boyutta izleyen, inceleyen Halk Sağlığı Modeli'nin okullarda en yaygın olarak kullanılan güvenlik aracı olduğunu ifade etmişlerdir.

Joel ve Finn (1996), tahripçiliğe karşı caydırıcı kontrol mekanizmaları ve koruma programları üzerinde odaklanması gerektiğini vurgulamıştır. Okullarda konuyla ilgili değişim meydana getirebilmesi Lohmeier (2008:487) tarafından verilen ve tahripçilik davranışlarına uyarlanan çalışmalar yardımıyla sağlanabilir. Bu çalışmaların içeriğini, tahripçilikle mücadele kapsamında öğretmenleri gerekli bilgi ve becerilerle donatılması ve onlara fırsatlar verilmesi; öğretmenler arasında takım çalışmasının artırılması ve konuyla ilgili servislerle irtibat içinde olunması; öğretmenlerin becerilerini ölçmek için bir eğitim değerlendirme sistemi geliştirilmesi; tahripçilik yapan ve risk altında olan öğrencilere yönelik bireyselleştirilmiş eğitim programlarının yapılması; konuya ilişkin kavramların geliştirilmesi ve etkili kullanılması; tahripçiliği önlemeye yönelik okul gelişim planının hazırlanması; tahripçiliğin etkilerini bir an önce azaltmak için kısa vadeli programların yapılması; okulda eğitim-öğretim yılı boyunca yapılan çalışmaları anlamlı kılacak ve destekleyecek bir yaz programının planlanması; gün içinde, okul saatleri ve okul dışında işbirliğini artırıcı, okul iklimini destekleyici çalışmaların yapılması oluşturmaktadır. Koruyucu önlemlerin yanında tahripçiliğin önlenmesinde okul disiplini önem kazanmaktadır. Pollack ve Sundermann (2001), okul disiplininin sağlanması konusunda yasal süreçleri kolaylıkla anlaşılabilen okul politikaları geliştirilmesine; pozitif okul iklimi ve kültürü oluşturulmasına ve okula katkı sağlamaları konusunda aileleri ve toplumun cesaretlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadırlar. Bu bağlamda Ruder

(2006) ise okulda yaşanan disiplin sorunlarına müdahale edilme sürecini dört basamakta açıklamıştır. Buna göre:

- 1- Disiplin sorunu görülen öğrenci okul yöneticisinin odasına gönderilir.
- 2-Okul yöneticisi konuyla ilgili olarak öğrencinin ailesiyle ya da velisiyle irtibata geçer.
- 3-Öğretmen, yaşanan disiplin olayıyla ilgili detayları bir form yardımıyla okul yöneticisine iletir.
- 4-Okul yöneticisi gelen bilgiler doğrultusunda öğrenciyle görüşme yaparak gerekli önlemleri alır.

Bu sürecin başarıya ulaşmasında öğrencilerin, ailelerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin işbirliği içerisinde çalışarak kendi üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu işbirliği, sorumluluk anlayışı içerisinde hayata geçirildiği zaman okulda yaşanan disiplin sorunları azalacak ve öğrencilerin yıkıcı davranışları yerini sağlıklı bir öğrenim iklimine bırakacaktır.

2.SONUÇ

Bu çalışmada, okul tahripçiliğinin nedenleri, türleri, zararları ve mücadele yöntemleri üzerinde durulmuştur. Okul tahripçiliğine ilişkin oluşturulan kavramsal çerçeveye bakıldığında okul tahripçiliğinin eğitim sistemi içerisindeki varlığının ciddi bir sorun olarak devam ettiği ve buna bağlı olarak eğitim-öğretim süreçlerine zarar vermekte olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan maddi kayıplar sonucunda eğitim ve öğretim süreçleri sekteye uğramakta, eğitim personelinin çalışmalarında yoğun bir emek kaybı yaşanmaktadır. Ayrıca okul tahripçiliği, okulda yaşanan zorbalık, gasp gibi diğer şiddet olaylarının ilk basamağı ve tetikleyicisi olması bakımından önem arz etmektedir.

Çalışmada, okul tahripçiliğinin nedenleri olarak, tahripçiliğin gençler arasında bir eğlence tarzı gibi algılanması; hoşnutsuzluğu açığa çıkarma yöntemi olarak kullanılması; superego da eksiklik ya da bozulmaların yaşanması; öğrencileri gereksiz çatışma ortamlarına sokan okul mimarisinin varlığı; okul büyüklüğü ve öğrenci sayısı arasındaki dengesizlik; tahripçiliğin öğrenciler arasında kendisini gösterme, ön plana çıkarma yolu olarak görülmesi; okullarda yaşanan disiplin eksikliği ve tutarsız davranışlar; aile içi organizasyonlarının sağlıksız olması; öğrenciler arasında yaşanan çeteleşme faaliyetleri; kontrolsüz medya yayınları başlıkları ön plana çıkmaktadır. Nedeni ne olursa olsun tahripçilik davranışlarının ortaya çıktığı şartlar içerisinde değerlendirilmesi ve kendi özel şartları içerisinde önlem alınması gerekmektedir.

Okul tahripçiliği türlerini, Zeisel (1976), kötü niyetli, kötü niyetli olmayan, gizli yapılan ve yanlış anlaşılacak üzere dört boyutta; Cohen (1973), açgözlü, taktik/ideolojik, kinci, oyunsu ve kötü niyetli olmak üzere beş boyutta; Coursen (1976), kötü niyetli olan ve kötü niyetli olmayan olmak üzere iki boyutta ele almıştır. İlgili bölüm içerisinde ayrıntıları verilen bu üç farklı sınıflandırma dikkatli bir şekilde tahlil edildiğinde ortak noktalarının çok fazla olduğu görülecektir.

Okullarda yaşanan tahripçilikle mücadele kapsamında, okul mimarisinin tahripçiliği önleyici tarzda geliştirilmesi; öğrenci sayısı ve okul büyüklüğü arasındaki dengenin sağlanması; Bosworth (2000), tarafından geliştirilen “Koruyucu Okul Kültürü Modeli”; Furlong, Bates, Sharkey, ve Smith (2004), tarafından geliştirilen “Halk Sağlığı Modeli”; okul sonrası programlara önem verilmesi; her okulun kendine özgü bir güvenlik politikası geliştirerek

bina güvenliğinin sağlanması; öğretmenlerin tahripçilik konusunda öğrencilere rehberlik hizmeti vermesi; aile ile çocuk arasında pozitif ilişkilerin kurulması; öğrencilere pozitif disiplin anlayışı çerçevesinde yaklaşılması; öğrencilere karakter eğitimi verilmesi başlıkları ön plana çıkmaktadır. Mücadele kapsamında belirlenecek önleme yöntemleri ile güvenli bir okul iklimi oluşturulmaya çalışılmalıdır. Güvenli okul iklimi içerisinde değerlendirilmeyen çalışmaların etkilerinin kısa süreli ve verimsiz olacağı unutulmamalıdır.

Türk eğitim sisteminde, konu ile ilgili oluşturulan bir veri tabanı bulunmadığı için Türkiye'deki okullarda, okul tahripçiliğinden dolayı ortaya çıkan zararlarla ilgili bir kestirimde bulunmak mümkün değildir. Bu nedenle, tahripçilik ile mücadele kapsamında Türkiye'de elektronik bir veri tabanı oluşturulmalı ve elde edilen veriler aracılığıyla tahripçilik tüm boyutları ile ortaya çıkarılmalıdır. Türk eğitim sisteminin tahripçilik haritası çıkarıldıktan sonra konuyla ilgili veri tabanına sahip olan ülkeler ile karşılaştırmalar yapılabilir ve onların tecrübelerinden faydalanılabilir. Ancak unutulmamalıdır ki tahripçilik ile mücadelede her ülke kendine özgü şartları içerisinde değerlendirilmeli ve çözüm önerileri de bu özel şartlara göre şekillendirilmelidir. Okul tahripçiliği ile ilgili bir eğitim politikası oluşturulması aşamasından sonra ise tahripçilik okullar bazında ele alınmalı ve her okulun sahip olduğu iklim ve kültür özellikleri ile diğer okullardan farklılaştığı gerçeğinden hareketle okulların kendi özel şartları içerisinde tahripçilik ile mücadele programları hazırlamalarına olanak tanınmalıdır. Bu çalışmalar sonucunda, okullarda bulunan tüm fiziki unsurların tahripçiliğe karşı etkin bir şekilde korunması sağlanabilir

Kaynaklar

- Altheide, D. L. (1978). The Mass Media And School Crime. *Theoretical Perspectives On School Crime*, (1), 73-107.
- Austin, G., Furlong, M.J. ve Morrison, G. (2002). *Violence And Safety Among California Youth*. California Department Of Education: Published By The California Attorney General's Office. 53p
- Bamberger, R. (1999). A View From The Inside: Enlisting Men and Boys To Develop Strategies To Prevent Violence. A Report Of The Select Seminar. *Capital Area School Development Association*, 030, 116. 32.
- Bessant, J. (1993). *Young People And Violence: A Focus On Schools (A Report Of A Pilot Study) Paper Presented At Second National Conference On Violence Convened By The Australian Institute Of Criminology*, Canberra.
- Bosworth, K. (2000). Protective Schools: Linking Drug Abuse Prevention With Student Success. A Guide For Educators, Policy Makers And Families. *Arizona Üniv. Tucson. Coll Of Education*, 252-377.
- Ceccato, V. ve Haining, R. (2005). Assessing The Geography Of Vandalism: Evidence From A Swedish City. *Urban Studies*, 42(9), 1637-1656.

- Center For Juvenile Delinquency Prevention Public Service. (CJDPS). (1979). Vandalism. A Study Of School Vandalism. *One Southwest Texas State University*. 19p.
- Cuorsen, D. (1976). Vandalism Prevention. *Naesp School Leadersip Digest Second Series*, 16 (1).
- Coursen, D. (1977). Vandalism Prevention. *Acsa School Management Digest*, 1(29), 33p.
- Deaver, P. (1976). Violence And Vandalism İn The Schools: The Problem And How To Address It. *Offices Of The National Community Education Association. Plint-Michigan*. 64p
- Etheridge. B. (1990). Prevention Vandalism And School Security. *North Caroline Department Of Public Instruction Raleigh*, 42p
- Fontenot, R. (1993). The Culture Of School Violence. *Educational Resources Information Center*, 13p.
- Furlong, M.J, Greif, J.L., Bates, M.P., Angela D. Whipple, A.D. ve Jimenez, T.C. (2005). Development Of The California School Climate And Safety Survey-Short Form. *Psychology İn The Schools*, 42(2). 137-149.
- Furlong, M.J, Bates, M.P., Sharkey, J.D. ve Smith, D.C. (2004). An Examination Of The Reliability, Data Screening Procedures, And Extreme Response Patterns For The Youth Risk Behavior Surveillance Survey. *Journal Of School Violence*, 3, 109–130.
- Grady, M. L. (1996). *Rural Schools And Safety İssues. Paper Presented At The Annual Meeting Of The National Rural Education Assocation*, San Antonio.
- Haberman, M. (1994). Gentle Teaching İn A Violent Society. *Educational Horizon*,. Spring, 131-135.
- Huang, D. (2001). An After-School Evaluation System For Middle And High School Programs. *Nassp Bulletin* 85(626).
- Henry, K. ve Slater, M. D. (2007). The Contextual Effect Of School Attachment On Young Adolescents Alcohol Use. *Journal Of School Health*, 77(2), 67-74.
- Joel, E. ve Finn, P. (1996). Preventing Alcohol-Related Problems On Campus: Vandalism. *Department Development*, 9p.
- Julies, M. (1994). *Legistation Affecting School Crime And Violence. Paper Presented At The Annual Meeting Of The National Organization On Legal Problems Of Education*, San Diego.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım C.Ü. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 47-70.

- Krzyston, G. L. (1981). P.O.P./E.Y.E. (Point Ownership Program/Earn Your Environment: A Program Fort He Effective And Humanistic Management Of Residence Facility Damage). *State Üniv. Of New York, Delhi. Agricultural And Technical Coll.*
- Lohmeier, K. L. (2008). Analyzing The Presence Of Academic And Vision-Specific Priorities İn Specialized Schools Through Culture: A Case Stud. *Journal Of Visual Impairment and Blindness, August.* 484-497.
- Lorenzon, M. G. (1996). *Security İssues Academic Libraries. Masters Seminar Paper, Ohio Universty. Diddertations/Theses-Undetermined (040). İnformation Analyses (070). Ed 396 765 İr 055 938*
- Luiselli J. K. ve Diğ. (2005). Whole-School Positive Behaviour Support: Effects On Student Discipline Problems And Academic Performance. *Educational Psychology, 25(2-3), 183–198.*
- Marvin, M., McCann, R., Connolly, J., Temkin, S. ve Henning, P. (1976). *Planning Assistance Programs To Reduce School Violence For Beter School.* inc Philadelphia, Pa. National İnst. For Juvenile Justice And Delinquency Prevention (Dept. Of Justice/Leaa, Washington Dc.
- Mayer, G. R. ve Ybarra, W. J. (2000). *Teaching Alternative Behaviors Schoolwide A Resource Guide To Prevent Discipline Problems.* Produced And Distributed By The Los Angeles County Office Of Education. 202p.
- Mcpartlan, J. M. ve Mcdill, E. L. (1976). Research On Crime İn The Schools. *Eric, 64p.*
- Morries, S. B. (1993). *The İnfluence Of Campus Characteristics On College Crime Rates. Paper Presented At The Annual Forum Of The Association For İnstitutional Research, Chicago.*
- National Youth Network. (NYN). (1998). *Wipe Out Vandalism Grafiti. Youth İn Action. Report, Ncj-171122*
- New Jersey Department Of Education. (NJDE). (2005). *Commissioner's Report To The Education Committees Of The Senate And General Assembly On Vandalism, Violence, And Substance Abuse İn The Public Schools Of New Jersey, July 2005*
- New Jersey Department Of Education. (NJDE). (1992). *Violence, Vandalism and Substance Abuse İn New Jersey Schools. 1990-1991. The Commisioner's Report To The Education Committees Of The Senato And General Assembly. March 1992.*
- Pollack, I. ve Sundermann, C. (2001). Creating Safe Schools: A Comprehensive Approach. *Juvenile Justice, 8(1), 13-20.*
- Rubel, R. J. (1979). Theoretical Perspectives On School Crime And Proverty. *İnstitute For Reduction Of Crime, Inc. College Park, Md, 180p.*
- Ruder, R. (2006). For Step To Address Student Disipline. *The Education Digest, March, 32-35.*

- Sabo, S. R. (1993). Security By Design. *American School Board Journal*, 180(1), 9-37.
- Sampson, R. J. ve Raudenbush, S. W. (1999). Systematic Social Observation Of Public Spaces: A New Look At Disorder İn Urban Neighbourhoods. *American Journal Of Sociology*, 105, 603–651.
- Shein, J. (1997). The Evolution Of Violence İn School. *Education Leadership*, October 1997. 18-20.
- Shore, R. (1997). Creating A Positive School Climate. *Plan For Social Excellence, Inc Kisco, Ny. Institution*, 21p.
- Stanwood H. M. ve Doolittle, C. (2004). Schools As Sanctuaries Reclaiming. *Children And Youth* 13(3), 169-172.
- Stefanko, M. (1988). *Trends And Comparisons İn Secondary School Vandalism And Assault. Paper Presented At The Annual Meeting Of The American Psychological Association*, Atlanta.
- Ochoa, G. M. ve Diğ. (2007). Adjustment Problems İn The Family And School Contexts, Attitude Towards Authority, And Violent Behavior At School İn Adolescence. *Adolescence*, 42(168), 779-794.
- Öğülmüş, S. (1995). *Okullarda (Liselerde) Şiddet ve Saldırganlık. Araştırma Raporu. Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi.*
- Öğülmüş, S. (2000). "Tahripçilik (Vandalism): Düşük Yoğunluklu Bir Sapma." *Polis Bilimleri Der.*, 2(7 – 8).
- Öğülmüş, S. (1993). "Tahripçilik" *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 26(2).
- Özçağın, H. M. (2001). *Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Ankara İli Genel Lise ve Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Malına Karşı Gösterdikleri Tahripçi Davranışlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Tinto, V., Paolillo, E., Culten, F. (1978). The Social Patterning Of Deviant Behaviors İn School. *Theoretical Perspectives On School Crime*, 37(1), 729-768 55.
- Walker, H. M. ve Walker, J.E. (2000). Key Questions About School Safety Critical Issues And Recommended Solutions. *Nassp Bulletin*, 84(46).
- Vail, K. (2005). Create Greate School Climate. *The Education Digest*, December, 4-11.
- Yavuzer, Y. (1998). *Niğde İlindeki Öğretmenlerin Okul Tahripçiliğine Karşı İdeolojik Yönelimler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Zeisel, J. (1976). Stopping School Property Damage: Design And Administrative Guideliness To Reduce School Vandalism. *American Association Of School Administrators*. New York, N.Y. 194p.